

Differenciálegyenletek gyakorlat

2. óra

1. ELŐADÁS ANYAGÁNAK ISMÉTLÉSE

(a) Homogén lineáris differenciálegyenletek:

$$y'(x) + g(x)y(x) = 0 \Rightarrow y = Ce^{-\int g}$$

(b) Inhomogén lineáris differenciálegyenletek, állandók variálása, C helyére $\tilde{C}(x)$, ezt visszahelyettesítve

$$\tilde{C} = \int \left(h e^{\int g} \right),$$

és így

$$y'(x) + g(x)y(x) = h(x) \Rightarrow y = \left(C + \int \left(h e^{\int g} \right) \right) e^{-\int g}.$$

(c) Bernoulli-féle differenciálegyenletek

$$y'(x) + g(x)y(x) = h(x)y(x)^n,$$

és innen $u = y^{1-n}$ helyettesítéssel az

$$\frac{1}{1-n}u' + gu = h$$

inhomogén lineárisra jutunk.

(d) Riccati-féle differenciálegyenletek

$$y'(x) = f(x)y^2(x) + g(x)y(x) + h(x).$$

Ezt egy $y_1(x)$ partikuláris megoldás ismeretében, $u(x) = \frac{1}{y(x)-y_1(x)}$ transzformáció végrehajtásával az

$$u' + (2fy_1 + g)u = -f$$

inhomogén lineárisra jutunk.

2. PÉLDAFELADATOK

(a) $y'(x) - \frac{y(x)}{x} = x^2,$

állandók variálása

(b) R ohmos ellenállás, L önindukciójú tekercs sorbakapcsolva egy $U_0 \cos \omega t$ áramforrást tartalmazó áramkörben. Kirchhoff alapján, tudva, hogy egy tekercsen eső feszültség arányos a rajta átfolyó áram megváltozásával:

$$L \frac{di(t)}{dt} + Ri(t) = U_0 \cos \omega t,$$

és itt állandók variálása helyett a partikuláris megoldást

$$i_0(t) = a \cos \omega t + b \sin \omega t$$

alakban keressük.

(c) Radioaktív bomlás,

$$\frac{dN(t)}{dt} = -\lambda N(t)$$

(d) Bernoullira példa:

$$3xy'(x) - 2y(x) = xy(x)^4$$

(e) Riccatira példa:

$$y' + 2y^2 = \frac{1}{\text{id}_{\mathbb{R}}}$$

Ez speciális, itt kicsit egyszerűbb a megoldás, csak $z = 1/y$ -t kell helyettesíteni, majd ez homogén fokszámú, így itt $u(x) = z(x)/x$ -et, és szétválasztható lesz, az 'u'-s tag pedig két lineáris nevezőjű tört összegére bontható, innen kész a megoldás.

(f) Riccati partikuláris megoldással:

$$x^2y'(x) + (xy(x) - 2)^2 = 0$$

és

$$y_1(x) = \frac{k}{x},$$

ahol y_1 a partikuláris megoldás, k valós szám.

Szerintem ennyi kitölti a gyakorlatot, de ha sok, akkor nem baj, ha elmarad belőle valami.